

Nr 349.

Av herr Ewerlöf, om höjning av de skattefria beloppen för förmånstagare till livförsäkring m. m.

Före den 1 juli 1931 voro livförsäkringsbelopp, som tillföllo insatta förmånstagare, fria från arvs- och gåvoskatt. Av statsfinansiella skäl beslöt emellertid riksdagen nämnda år i anledning av kungl. proposition (nr 211), att sådana förvärv i princip skulle beskattas såsom gåva. För att uppmuntra och gynna enskildas strävanden att genom livförsäkringar sörja för familjens ekonomiska trygghet, bestämdes emellertid, att skatt icke skulle drabba förmånstagare tillfallande belopp upp till 15 000 kronor, som utföllo å livförsäkring tagen å försäkringstagarens eller hans makes liv, om premierna enligt försäkringsavtalet skulle betalas under en tid, som ej understeg tio år, och premiebetalningen varit någorlunda jämnt fördelad. Samma skattefrihet stadgades för vad som tillföll förmånstagare på grund av olycksfalls- eller sjukförsäkring. För livräntor, oavsett hur premierna erlagts, stadgades i samma syfte den inskränkningen i skattskyldighetens omfattning, att värdet av intill 1 500 kronors årsränta var fritt från arvs- och gåvoskatt.

Under riksdagsbehandlingen av detta ärende förelåg ett förslag, att gränsen för förstnämnda slag av förmånstagarförvärv skulle sättas så högt som 25 000 kronor. Detta förslag hade vid den föregående remissbehandlingen tillstyrkts av Svenska försäkringsbolagsföreningens sakkunnignämnd, Svea hovrätt, hovrätten över Skåne och Blekinge, statskontoret samt länsstyrelserna i Stockholms län och Göteborgs och Bohus län.

Nyssnämnda bestämmelser gälla — med vissa i förevarande sammanhang betydelselösa jämkningar — alltjämt (12 § kungl. förordningen den 6 juni 1941 om arvsskatt och gåvoskatt). Sedan 1931 har emellertid penningvärdet minskat till jämnt hälften. Levnadskostnadsindex i socialstyrelsens serie med index den 1 juli 1914 = 100 och utan skatter och sociala förmåner visade för år 1931 (då nyssnämnda bestämmelser trädde i kraft) ett årsmedeltal av 158 och vid utgången av december månad 1951 talet 316. Levnadskostnaderna ha med andra ord under denna tid exakt fördubblats.

Det är alltså uppenbart, att de angivna beloppen numera icke alls avspeglar den värdering av å ena sidan statsfinansiella och å andra sidan sparfrämjande synpunkter, som lågo till grund för riksdagens ställningstagande vid bestämmelsernas införande.

Det framstår redan i och för sig såsom motiverat och skäligt att den snedvridning av riksdagens beslut, som genom den ekonomiska utvecklingen uppkommit, undanröjes och att den en gång gjorda avvägningen mellan

olika intressen återställes genom att beloppen höjas till 30 000 respektive 3 000 kronor. Men även andra starka skäl tala för en sådan höjning.

Det är ett av erfarenheten såväl inom Sverige som utomlands styrkt faktum att livförsäkringsbeloppen i tider av sjunkande penningvärde, livförsäkringsbolagens strävanden till trots, icke höjas i takt med penningvärdeförsämringen. I själva verket föreligger på detta område en allvarlig eftersläpning, vars verkningar drabba dem som försäkringarna avse att skydda. Det ligger i såväl det allmännas som de enskildas intresse, att livförsäkringar å någorlunda tillfredsställande belopp finnas. Utan tvivel skulle en höjning av de skattefria förmånstagarförvärven till nämnda belopp utgöra en kraftig sporre till en bättre anpassning av livförsäkringssskyddet efter det nya penningvärdet.

Den ifrågasatta lagändringen skulle vidare verksamt stimulera livförsäkringssparandet och därigenom få en inflationshämmande effekt. Det har redan många gånger framhållits, att denna form av sparande är särskilt värdefull just ur denna synpunkt. Försäkringsavtalen innebära i stor utsträckning ett planlagt periodiskt sparande, som sträcker sig över många år. De avsättningar som ske till löpande premier innebära oftast ett nysparande. Det förtjänar i detta sammanhang uppmärksammas, att den föreslagna arvsskattefriheten å högst 30 000 kronor skulle gälla endast för försäkringar med en avtalad premiebetalningstid av minst 10 år.

Eftersom den ifrågasatta lagändringen icke åsyftar annat än ett återställande av den intresseavvägning, som riksdagen en gång funnit skälig, är det strängt taget en ovidkommande fråga vad ändringen kan väntas medföra i utebliven arvsskatt. I den mån man kan uppskatta detta belopp blir det endast ett uttryck för vad som på denna punkt i skattesystemet uttages för mycket på grund av penningvärdeförskjutningen.

Det låter sig knappast göra att beräkna hur mycket arvsskatt, som skulle bortfalla, om de föreslagna gränserna för arvsskattefriheten tillämpades. Statistiska uppgifter för en sådan kalkyl saknas. En överslagsberäkning med vida säkerhetsmarginaler ger emellertid vid handen, att detta skattebelopp sannolikt skulle vara av en storleksordning, som ur det allmännas synpunkt skulle vara helt betydelselös. För den enskilde åter skulle skattehindringen i det särskilda fallet kunna vara av stort värde.

Under alla förhållanden torde det uteblivna arvsskattebeloppet kunna anses såsom ett väl motiverat pris för de väsentliga fördelar som enligt vad ovan påvisats kunna väntas, om förslaget bifalles.

Med stöd av vad sålunda anförts få vi hemställa,

att riksdagen måtte för sin del besluta om en sådan ändring i 12 § kungl. förordningen den 6 juni 1941 om arvsskatt och gåvoskatt att i nämnda paragraf angivna skattefria belopp om 15 000 och 1 500 kronor höjas till respektive 30 000 och 3 000 kronor.

Stockholm den 25 januari 1952.

K. G. Ewerlöf.